

Beleidsplan Ondersteuning en Begeleiding – Dalton Lyceum Barendrecht

Inhoudsopgave

Beleidsplan Ondersteuning en Begeleiding – Dalton Lyceum Barendrecht.....	1
1. Organogram – team Ondersteuning en Begeleiding	2
2. Algemene werkwijze team Ondersteuning & Begeleiding	3
3. Ondersteuning bij gedragsproblemen	4
4. Ondersteuning bij leerproblemen	5
4a: CoachGroep.....	5
4b: Dyslexiecoach	6
4c: ondersteuning leerlingen met dyscalculie en ernstige rekenproblemen.....	9
4d: Ondersteuning aan meerbegaafde leerlingen	9
5. Ondersteuning bij diagnose van leerproblemen (diagnostiek)	10
6. Ondersteuning bij lichamelijke handicaps en/of langdurige ziekte (cluster 3).....	10

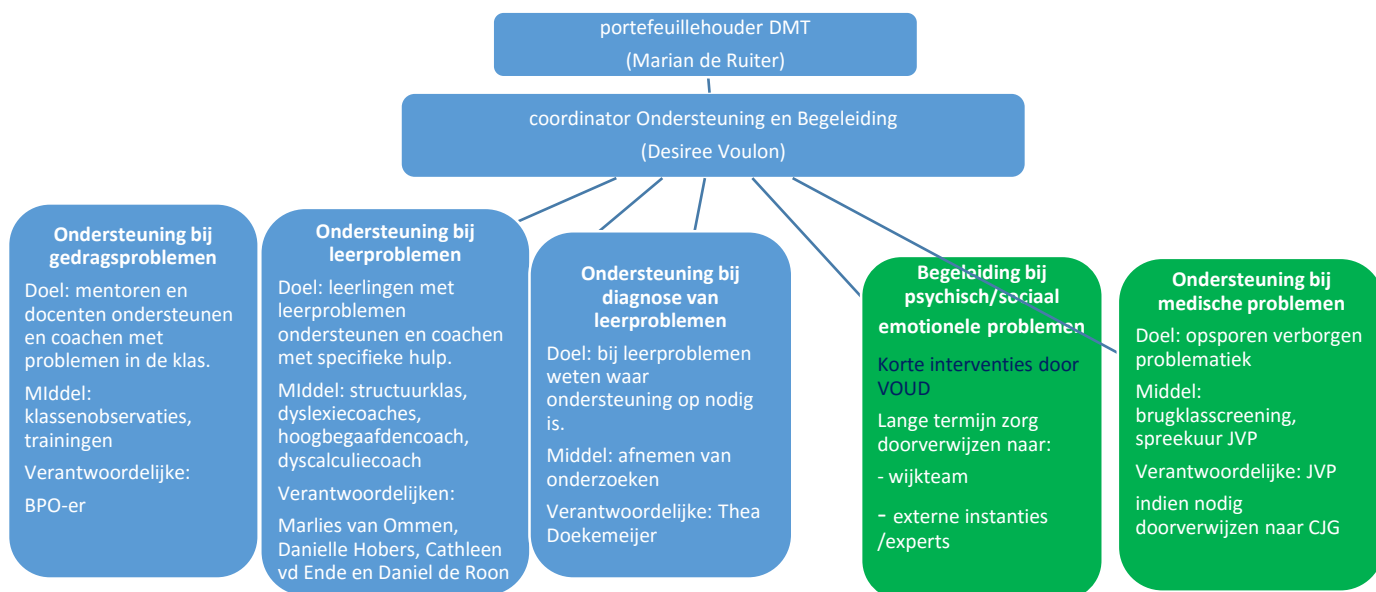
Introductie:

De invoering van de wet op Passend Onderwijs is aanleiding geweest om de portefeuille Zorg te hernoemen in Ondersteuning en Begeleiding. Na de eerste ervaringen binnen het Dalton Lyceum, samenwerking met KoersVO en personele veranderingen en bezuinigingen die moeten worden doorgevoerd, is besloten om het beleidsplan Ondersteuning&Begeleiding te herzien op basis van de nieuwe kennis. Wat blijft is de missie:

Missie team Ondersteuning en Begeleiding:

ondersteuning en begeleiding bieden aan leerlingen waar dat nodig is om hun schoolcarrière succesvol te laten verlopen.

1. Organogram – team Ondersteuning en Begeleiding

2. Algemene werkwijze team Ondersteuning & Begeleiding

Het team Ondersteuning & Begeleiding werkt volgens de volgende standaardwerkwijze:

1. Elke maandagochtend is er overleg. Hierbij aanwezig zijn: Coördinator Desiree Voulon en orthopedagoog Thea Doekemeijer. Bij complexe zaken wordt de expertise van een BPO-er ingebracht. Tijdens dit overleg worden de ingebrachte zaken geanalyseerd en wordt advies uitgebracht.
2. Mentoren kunnen, in overleg met hun teamleider, een casus/hulpvraag inbrengen. Dit inbrengen gebeurt middels een digitaal formulier (aanvraag Ondersteuning & Begeleiding). Hierin maakt een mentor duidelijk wat er speelt en wat de concrete hulpvraag is van de leerling. Ouders wordt altijd gemeld dat deze hulpvraag bij het team wordt ingediend.
3. Op basis van de beschikbare informatie brengt het team advies uit. Dit advies wordt per mail gestuurd naar de mentor en in het LVS van Magister geplaatst. Indien noodzakelijk worden ook gemaakte afspraken en taken gecommuniceerd met derden.
4. Mocht het advies zijn dat een overleg met ouders noodzakelijk is dan gebeurt dit middels een Multidisciplinair Overleg (MDO) waarbij alle betrokken partijen rondom de tafel zitten en met elkaar verkennen welke oplossingen mogelijk zijn en noodzakelijk voor het aanpakken van het probleem.
5. Verslaglegging van het MDO wordt ook in het LVS van Magister genoteerd.
6. Expertise van een BPO-er wordt op afroep en flexibel ingezet.

3. Ondersteuning bij gedragsproblemen

Via KoersVO is er ondersteuning middels een BPO-er die expertise heeft in leerlingen met gedragproblemen. De BPO-er wordt ter ondersteuning gevraagd bij casussen waarvoor we zelf de expertise niet in huis hebben.

Waar nodig wordt er ook contact gezocht met het CJG of de wijkteams om te kijken welke hulp het meest effectief zal zijn. De contacten met de wijkteams gebeurt via een 'schoolcontactpersoon'.

4. Ondersteuning bij leerproblemen

Leerlingen die problemen ervaren met het leren leren kunnen door hun mentor worden aangemeld bij het Team Ondersteuning en Begeleiding middels het digitale aanmeldingsformulier. Zij onderzoeken welke hulp het meest geschikt is.

Het Dalton Lyceum Barendrecht biedt 4 vormen van ondersteuning aan aan alle leerlingen.

- CoachGroep tijdens de Daltonuren
- Ondersteuning bij dyslexie
- Ondersteuning bij dyscalculie / ernstige rekenproblemen
- Ondersteuning aan meerbegaafden

4a: CoachGroep

Voor wie:

Leerlingen met gedrag- en leerprobleem kunnen door het ondersteuningsteam naar de CoachGroep verwezen worden. Zowel leerlingen uit de onderbouw als bovenbouw.

Ouders/ wettelijke vertegenwoordigers geven toestemming betreft deelname.

De mentor brengt in afstemming met de teamleider de leerling in bij het ondersteuningsteam middels het aanmeldformulier waarin de hulpvraag staat beschreven.

Wat:

- De CoachGroep biedt ondersteuning in kleinschalige setting
- Leerlingen worden gecoacht op het beheersen van de leer strategieën
- De CoachGroep biedt ondersteuning in het plannen van het schoolwerk, wekelijks wordt er een weekplanning gemaakt
- De CoachGroep biedt een rustige werkomgeving, waarbij de docent de leerling gericht aan het werk zet
- Er is een Coachgroep tijdens daltonuur voor onderbouw (3x per week) en bovenbouw (3x per week).

Hoe:

Leerlingen nemen voor een van te voren afgesproken periode deel aan de CoachGroep.

De mentor van de leerling formuleert met de leerlingen een gerichte hulp- en leervraag.

Achtergrondinformatie over de leerling wordt eventueel verstrekt door het team

Ondersteuning&Begeleiding.

Alle informatie wordt gedeeld met het team van de CoachGroep.

4b: Dyslexiecoach

De dyslexiecoach wordt al jaren gefinancierd vanuit de algemene begroting van het Dalton Lyceum. Het afgelopen schooljaar is het aantal uren voor dyslexiecoaching teruggeschroefd. Door de ziekte van Daniëlle Hobers is in schooljaar 2015/2016 deze taak op afroepbasis opgepakt door Cathleen van de Ende. Omdat we als schoolorganisatie moeten bezuinigen zijn de uitgaven door leerlingen met dyslexie onder de loep genomen. Dit maakt dat wij komen tot de volgende voorstellen:

1. Afschaffen vergoeding gesproken boeken
Toelichting: wij richten ons als school op immateriele ondersteuning (wij bieden onze expertise aan). Ouders die echt grote financiële problemen hebben kunnen een beroep doen op een speciaal fonds.
2. Verder afbouwen coachingsuren
Toelichting: dit schooljaar hebben we met een zeer beperkt aantal coachingsuren geen problemen ervaren. Er zijn weinig tot geen aanvragen voor ondersteuning binnengekomen.

Concreet:

- Coachingsuren afbouwen van 200 klokuren naar 120 klokuren

Protocol Dyslexie Dalton Lyceum Barendrecht

Dyslexie is door de overheid erkend als een leerstoornis. Dat betekent dat er voor de leerlingen met dyslexie ondersteuning is en hoort te zijn. In dit protocol beschrijven we hoe we op het Dalton Lyceum Barendrecht omgaan met leerlingen met dyslexie.

Het Dalton Lyceum Barendrecht heeft twee dyslexiecoaches. De begeleiding die door de dyslexiecoaches wordt geboden is kortdurend en is voornamelijk gericht op de zelfredzaamheid van de leerling. Bij de leerlingen met dyslexie spelen zij in op begeleidingsvragen en kijken zij samen met de leerling en ouders wat tot de mogelijkheden binnen het Dalton Lyceum Barendrecht behoort.

De dyslexiecoach van het Dalton Lyceum Barendrecht is:

Daniëlle Hobers
Email: Danielle.hobers@ozhw.nl

De begeleidingscontacten gaan op afspraak.

Dyslexiekaart

Het is van belang dat ouders bij de aanmelding een aanwezige dyslexieverklaring inleveren. Leerlingen die in de loop van de schoolcarrière een dyslexieverklaring krijgen, kunnen deze inleveren bij de dyslexiecoaches. Na ontvangst van de dyslexieverklaring zorgen zij voor een persoonlijke dyslexiekaart voor de leerling. Op de dyslexiekaart staat dat bij de betreffende leerling naar aanleiding van een psychodiagnostisch onderzoek dyslexie is gediagnosticeerd. De standaard faciliteiten waarvoor de leerling in aanmerking komt, worden genoemd op de kaart. In overleg met de dyslexiecoach kan dit aangevuld worden met specifieke persoonsgebonden faciliteiten zoals gebruik taal-naar-spraak software, laptop, (gedeeltelijke) vrijstelling of aangepaste toetsing.

Het Dalton Lyceum Barendrecht hanteert de (landelijke) regel dat alleen dyslexieverklaringen die zijn afgegeven door een orthopedagoog of psycholoog met een GZ-registratie worden geaccepteerd.

Faciliteiten en hulpmiddelen die worden toegestaan op het Dalton Lyceum Barendrecht

Standaard:

- Het aanbieden van tekst met lettertype Arial 12
- 25% extra werktijd bij toetsen (maximaal een half uur)
- Fouten in de spelling en zwakke formuleringen mogen niet negatief van invloed zijn op de beoordeling als ze geen onderdeel van de toets zijn

In overleg:

- Gebruik digitale hulpmiddelen
- Gebruik laptop

- Gebruik ingesproken boeken
- leesliniaal
- Aangepaste toetsing / vrijstelling / ontheffing

Stappenplan voor de dyslectische leerling

1. Begeleidingsgesprek met de dyslexiecoach
  - Er worden verslagen gemaakt van alle gesprekken. Deze worden doorgestuurd naar de mentor. De mentor verzorgt de verspreiding richting de docenten en zet de verslagen in Magister.
  - Uit de gesprekken kan naar voren komen dat er behoefte is aan hulpmiddelen. Dan worden de stappen 2 t/m 4 gevolgd.
2. Gebruik hulpmiddelen
  - De leerling gaat gebruik maken van een Daisyspeler in de klas.
    - Hier wordt geen verklaring van opgesteld. Het gebruik van de Daisyspeler wordt aangegeven in het verslag van de begeleidingsgesprekken. Tevens staan deze gegevens in het overzicht van de dyslectische leerlingen op de F-schijf bij de zorg.
  - De leerling gaat gebruik maken van een laptop in de klas.
    - Er wordt een laptopverklaring getekend door de leerling, zijn ouders/verzorgers en de dyslexiecoach.
    - De mentor wordt op de hoogte gebracht en zorgt voor de verspreiding van de informatie richting de docenten.
    - De digitale boeken worden aangevraagd bij de dyslexiecoach. De ouders bestellen de boeken en dienen de rekening in bij de dyslexiecoach.
    - Programma's voor op de laptop zijn voor rekening van de ouders. Programma's zijn bijvoorbeeld Kurzweil of Sprint.
    - Individueel nader te bepalen hulpmiddelen
3. Aangepaste toetsing
  - Er kan aangepaste toetsing worden aangevraagd voor de vakken Duits en Frans. Deze aanvraag gebeurt bij de dyslexiecoach.
  - **Frans**
 MAVO: De aanvraag gebeurt bij de dyslexiecoach voor leerjaar 2, periode 2 en kan na goedkeuring starten in periode 2.
 In leerjaar 3, periode 2 mag er ook aangepaste toetsing worden aangevraagd. De aangepaste toetsing gaat na goedkeuring van start in periode 3.
 HAVO/VWO/Gymnasium: De aanvraag gebeurt bij de dyslexiecoach voor leerjaar 3, periode 3 en kan na goedkeuring van start gaan in periode 3.
  - **Duits**
 MAVO: De aanvraag gebeurt bij de dyslexiecoach voor leerjaar 3, periode 2 en kan na goedkeuring starten in periode 2.
 HAVO/VWO/Gymnasium: De aanvraag gebeurt bij de dyslexiecoach voor leerjaar 3, periode 3 en kan na goedkeuring van start gaan in periode 3.
  - Voorwaarden voor aangepaste toetsing zijn:
    - De leerling besteedt onevenredig veel tijd aan het vak.
    - De leerling staat onvoldoende voor minimaal 2 talen.
    - De leerling voert gesprekken met de dyslexiecoach.
    - De leerling heeft een goede inzet en een juiste werkhouding.
  - Wanneer blijkt dat aangepaste toetsing niet voldoende oplevert, kan er dispensatie worden aangevraagd.
  - Dispensatie houdt in dat het vak niet meer gevolgd wordt. De dyslexiecoach zal met elke leerling individuele afspraken maken om de vrijgekomen tijd nuttig te besteden.
  - De aanvraag van de aangepaste toetsing en dispensatie gebeurt bij de dyslexiecoach. Na deze aanvraag zal er overleg zijn met de betreffende docent, mentor en teamleider. Per individuele leerling wordt bekeken wat de juiste vorm van de aanpassing is. De dyslexiecoach brengt na dit overleg een advies uit over het al dan niet toekennen van de dispensatie of aangepaste toetsing.
  - Bij dispensatie zal de leerling vanaf dit schooljaar (2014/2015) werken met een 'dispensatieschrift', waarin alle extra werkzaamheden van de leerling genoteerd dienen te

worden door de leerling. Dit wordt minimaal 1 x per 6 weken gecontroleerd door de dyslexiecoach.

4. Individuele afspraken met de leerlingen
  - Deze afspraken worden gemaakt in samenspraak met de teamleider en mentor.
  - Deze afspraken worden vast gelegd in een Ontwikkelingsperspectief.
5. Ontheffing tweede vreemde taal bovenbouw VWO.
Voorwaarden:
  - er moet sprake zijn van een taalstoornis, die onderwijsbelemmerend werkt bij de moderne vreemde talen, bijvoorbeeld dyslexie.
  - de leerling moet bekend zijn bij de dyslexiecoaches
  - gekeken moet worden naar de inzet van de leerling in relatie tot de cijfers voor de (vreemde) talen tot aan de definitieve profielkeuze. Een leerling komt alleen in aanmerking als het risico aanwezig is dat het vwo-diploma niet gehaald wordt door de resultaten op de talen
  - de leerling moet een NG of NT profiel kiezen
  - de ontheffing gaat in vanaf klas 4 en moet bij de definitieve profielkeuze (midden april klas 3) bekend zijn

In plaats van de tweede vreemde taal volgt de leerling een ander vak met een studiebelasting van minimaal 440 uur.

Procedure:

- De mentor klas 3 kan de leerling voordragen voor de ontheffing. In samenspraak beslissen de dyslexiecoach en de orthopedagoog of een leerling voor de regeling in aanmerking kan komen.
- Zo ja, dan volgt een gesprek tussen de leerling en de decaan, zij zal de leerling vertellen welk vak als alternatief gekozen kan worden.
- De orthopedagoog zal een onderbouwing schrijven voor de onderwijsinspectie waarom de ontheffing gerechtvaardigd is.
- Als de leerling gebruik wil maken van de regeling, wordt dit doorgegeven aan de teamleider, hij meldt het de inspectie.

Dyslexie en juridische verantwoording

Examens en PTA

Artikel 55 van het eindexamenbesluit regelt dat het bevoegd gezag van een onderwijsinstelling mag besluiten op welke manier examens worden afgenomen. Het genomen besluit wordt beargumenteerd met de dyslexieverklaring en tijdig gemeld aan de inspectie van onderwijs. Op het Dalton Lyceum Barendrecht is het onderstaande van toepassing. Bij verschil van mening is het algemene programma van toetsing en afsluiting doorslaggevend.

- voor schoolexamens geldt dat de verlenging per 45 minuten toetstijd 15 minuten bedraagt. Dus over een toets van 45 minuten mag een dyslectische leerling 60 minuten doen. Een toets van 90 minuten duurt 120 minuten. Voor het Centraal Examen geldt dat ze allemaal worden verlengd met 30 minuten.
- Met de regeling hulpmiddelen van het eindexamenbesluit wordt geregeld welke hulpmiddelen leerlingen kunnen gebruiken bij het examen. Dit is een regeling die geldt voor alle leerlingen. Voor leerlingen met dyslexie geldt dat het management die hulpmiddelen mag toestaan die de dyslexieverklaring voorschrijft. Deze hulpmiddelen worden alleen ingezet als de leerling al eerder in zijn schoolloopbaan gedurende minimaal een half jaar gebruik gemaakt heeft van deze hulpmiddelen. De mogelijkheden zijn dan:
  - gebruik van een laptop, eventueel met Kurzweil of Sprint software
  - gebruik van Daisy-software

Vanaf 2013 wordt het Centraal Examen standaard in Arial 12 geleverd. Het vergroten van de examens is niet meer toegestaan

Communicatie afspraken

1. Bij aanmelding van een dyslectische leerling op onze school wordt door de leerlingenadministratie een melding gemaakt in Magister.
2. In oktober van elk schooljaar publiceren de dyslexiecoaches een overzichtsdokument met alle dyslectische leerlingen van de school.
  - Verspreiding vindt plaats via het nieuwsbulletin

- Lijst wordt geplaatst op F-schijf / Zorg / dyslexie
3. Mentoren informeren de lesgevende collega's over ondersteunende afspraken voor individuele leerlingen middels het document: 'klas-in-beeld'.
  4. Eenmaal per jaar vindt er overleg plaats tussen dyslexiecoaches en docenten Nederlands en MVT om te evalueren en te komen tot verbeteringen van de begeleiding van dyslectische leerlingen.

4c: ondersteuning leerlingen met dyscalculie en ernstige rekenproblemen

Dit plan is nog in ontwikkeling. Voor schooljaar 2015/2016 zijn de volgende stappen afgesproken in de ontwikkeling van dit plan:

1. Er wordt een analyse gemaakt van de beschikbare gegevens in onder- en bovenbouw om zo inzage te krijgen in de omvang van de rekenproblemen binnen het DLB en het aantal leerlingen met gediagnosticeerde dyscalculie in kaart te brengen.
2. Er wordt een protocol opgesteld voor leerlingen met dyscalculie en ernstige rekenproblemen. In dit protocol wordt de mogelijke ondersteuning aangegeven.
3. Er wordt een stappenplan gemaakt voor huidige leerlingen die ondersteuning nodig hebben richting de rekentoets.
4. Er wordt een plan opgesteld over de invulling van de coachingsuren voor onder- en bovenbouw.
5. Er wordt een voorstel gemaakt om afspraken rondom bevorderingsnormen en het vak rekenvaardigheden en het aanvragen van de ER-toets vast te leggen.
6. Er wordt een plan gemaakt voor het analyseren van de nieuwe instroom en hierbij passende aanpak.
7. Er worden afspraken gemaakt over de communicatie naar ouders zodat verwachtingen bij alle partijen helder zijn.

Alle afspraken en plannen worden samen met de portefeuillehouder Rekenbeleid en de coördinatoren voor het Rekenbeleid afgestemd.

4d: Ondersteuning aan meerbegaafde leerlingen

Aan Cathleen van den Ende is gevraagd om een plan op te stellen voor het begeleiden van meerbegaafde leerlingen. Omdat eerst aandacht is gegeven aan de onderwijskundige kant is hiervoor nog geen plan gemaakt. Voor het komende schooljaar wordt dan ook slechts een klein bedrag in de begroting opgenomen voor het begeleiden van meerbegaafde leerlingen.

In schooljaar 2015/2016 is er geen structurele begeleiding aan meerbegaafde leerlingen door Cathleen verzorgd.

5. Ondersteuning bij diagnose van leerproblemen (diagnostiek)

Voor mentoren die leerlingen hebben die vastlopen in hun leerproces is het niet altijd duidelijk waarom dit is. Om de vermoedens die er zijn meer te objectiveren kan besloten worden om nader onderzoek te doen. Het Dalton Lyceum kan hiervoor beschikken over een orthopedagoog, mevr. Thea Doekemeijer.

Een aanvraag voor een diagnostisch onderzoek wordt aangevraagd door de mentor maar altijd na overleg met ouders en de teamleider.

Aanmelden

Aanmelding door middel van standaard-aanmeldingsformulier team ondersteuning en begeleiding. Deze wordt bij de coördinator Zorg en Ondersteuning ingeleverd.

Diagnostisch onderzoek

Hiertoe kan besloten worden

- als op basis van dossier en aanmeldgegevens zaken geobjectiveerd moeten worden
- als onderbouwing voor faciliteiten waar een leerling voor in aanmerking kan komen
- bestaande dossiergegevens tegenstrijdigheden geven met daadwerkelijke schoolprestaties

Middelen

- Individueel intelligentieonderzoek (WISC-III/WAIS-IV)
  - in kaart brengen cognitieve capaciteiten
  - sterkte-zwakte analyse
  - niveaubepaling
  - leerproblemen verklaren vanuit het intelligentieprofiel (factoranalyse)
- Gedragsvragenlijsten (CBCL, TRF, YSR)
  - Concretiseren op welke gedragsgebieden problemen worden gesignaleerd
  - Concretiseren op welke leefgebieden gedragsproblemen worden gesignaleerd (school, thuis, leerling zelf)
  - Indicatie bepalen diagnoses
  - Als 'brug' naar extern psychodiagnostisch onderzoek
- NIO / NPV-J-2
  - Groepsgewijs bepalen onderwijsniveau en sociaalemotionele aspecten
  - Aanvullende gegevens als bij een leerling het risico op afstromen aanwezig is

Voor andere onderzoeken zal worden doorverwezen naar externe instanties.

6. Ondersteuning bij lichamelijke handicaps en/of langdurige ziekte (cluster 3)

Ondersteuning voor leerlingen met een lichamelijke handicap of een langdurige ziekte wordt altijd op individuele basis geregeld. Afhankelijk van de handicap en de ondersteuningsvraag wordt een passend plan gemaakt en uitgevoerd.